VIII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 53)**

z dnia 6 lipca 2016 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 53)

6 lipca 2016 r.

Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, obradująca pod przewodnictwem posła **Andrzeja Maciejewskiego (Kukiz 15),** przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w 2015 r.

W posiedzeniu udział wzięli: **Mateusz Balcerowicz** dyrektor Departamentu Zasobów Wodnych w Ministerstwie Środowiska wraz ze współpracownikami, **Robert Kęsy** p.o. zastępcy prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej wraz ze współpracownikami, **Ewa Warchałowska** wicedyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikiem oraz **Dorota Miładowska** asystent przewodniczącego Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Anna Jasieńska, Dariusz Myrcha** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Dzień dobry. Otwieram posiedzenie Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Na podstawie listy obecności stwierdzam kworum.

Witam panie i panów posłów. Witam zaproszonych gości. Wiemy, że dołączy do nas pan Mariusz Gajda – podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska. Witam przedstawicieli zespołu, którego reprezentant – pan Robert Kęsy, zastępca prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej – wygłosi referat. Witam także przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli. Na posiedzeniu jest pani wicedyrektor Teresa Warchałowska. Witam serdecznie.

Porządek dzienny przewiduje informację na temat Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w 2015 r. Jeśli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że porządek dzienny został przyjęty. Nie słyszę sprzeciwu. Stwierdzam przyjęcie porządku dziennego.

Proszę pana prezesa o zabranie głosu i przedstawienie informacji.

P.o. zastępcy prezesa KZGW Robert Kęsy:

Bardzo dziękuję. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, na początek powiem dwa słowa. Ten raport jest trochę przedwczesny na to posiedzenie Komisji, dlatego że zgodnie z harmonogramem zbieramy dane z poszczególnych urzędów marszałkowskich. One są w tej chwili weryfikowane. O przedstawienie szczegółów poproszę pana dyrektora Balcerowicza.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Proszę, pan dyrektor Balcerowicz.

Dyrektor Departamentu Zasobów Wodnych MŚ Mateusz Balcerowicz:

Dziękuję. Panie przewodniczący, Mateusz Balcerowicz, Departament Zasobów Wodnych Ministerstwa Środowiska.

Szanowni państwo, zgodnie z art. 43 ust. 4 ustawy – Prawo wodne, prezes KZGW co dwa lata przedkłada Radzie Ministrów sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Ostatnie sprawozdanie za lata 2012-2013 zostało przyjęte przez Radę Ministrów 2 marca 2015 r. Natomiast kolejne sprawozdanie, obejmujące lata 2014-2015, jak wspomniał pan prezes, jest w trakcie opracowywania.

Harmonogram prac nad tego typu sprawozdaniem wygląda w ten sposób, że wójtowie, burmistrzowie oraz prezydenci miast corocznie, jednak nie później niż do 28 lutego, przedkładają marszałkom województw informacje, które zawierają dane na temat stanu wyposażenia poszczególnych aglomeracji wodociągowo-kanalizacyjnych w systemy kanalizacji zbiorczej, oczyszczania ścieków komunalnych, postępów realizacji przedsięwzięć określonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, a także ilości wytworzonej masy osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków komunalnych.

Natomiast marszałek województwa na tej podstawie przedkłada prezesowi KZGW (nie później niż do 31 marca) sprawozdanie z wykonania programu w zakresie swojego województwa. W tym miejscu chciałbym poinformować, że do 31 marca br. wszyscy marszałkowie województw przekazali do KZGW sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za 2015 r. Te sprawozdania zostały sprawdzone i zgłoszono do nich poprawki i uzupełnienia.

W ramach tej analizy poprawiono lub uzupełniono 470 pozycji z 1502 aglomeracji. Łącznie poprawiono 3290 komórek. Jest to niezwykle istotne, ponieważ poprawianie tylu danych zajęło marszałkom czas do 3 czerwca. Dodatkowo, poszczególne aglomeracje, czyli jednostki samorządu terytorialnego poziomu gminnego, dosyłały jeszcze materiały uzupełniające do 21 czerwca. Tym samym widzą państwo, że baza danych została zbudowana w ostatnich kilku dniach, natomiast samo sprawozdanie, o którym mowa w art. 43 ust. 3 ustawy – Prawo wodne, zostanie przyjęte i przedstawione Radzie Ministrów, zgodnie z przyjętym harmonogramem, do końca 2016 roku.

Przewidujemy, że projekt tego sprawozdania powinien być gotowy na przełomie sierpnia i września, po wakacjach. Pragnę także powiedzieć o tym, że równolegle, w zakresie wdrażania dyrektywy o oczyszczaniu ścieków komunalnych w Polsce, trwają jeszcze inne prace. Po pierwsze, 21 kwietnia Rada Ministrów przyjęła czwartą aktualizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Po drugie, na tej podstawie zaktualizowano Master Plan dla wdrażania tej dyrektywy. Ten Master Plan jest narzędziem finansowym dla środków europejskich. Po trzecie, prezes KZGW, na podstawie art. 15 i art. 17 dyrektywy, przygotował sprawozdania z wykonania dyrektywy. Jest to niezwykle istotne w tym kontekście, że, przypomnę, iż traktat akcesyjny pozwalał Polsce na niewypełnienie dyrektywy do 31 grudnia 2015 r.

Zatem jesteśmy po tym terminie, co oznacza, że wszelkie dane przekazywane czy to w ramach sprawozdań do Komisji Europejskiej, czy w ramach sprawozdań dla Rady Ministrów, czy dla Sejmu, powinny być w stu procentach zweryfikowane i pewne. Jednakże na podstawie tych przesłanych danych, ale nie do sprawozdania w zakresie wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, ale w zakresie aktualizacji tego programu, możemy powiedzieć, że w zakresie sieci kanalizacyjnych w 2014 r. na terenach aglomeracji istniało 140 tys. km sieci kanalizacyjnych, przy czym 6306 km wybudowano w 2014 r.

Ze zbiorczych systemów kanalizacyjnych korzystało w Polsce 34 097 028 mieszkańców. Z planów inwestycyjnych, przedstawionych przez gminy, wynika, że w 2015 r., w zakresie sieci kanalizacyjnych, w budowie znajdowało się 4862 km sieci kanalizacyjnej, a modernizowano w tym samym czasie 689 km. Po zakończeniu tych inwestycji całkowita liczba mieszkańców obsługiwana przez te sieci kanalizacyjne powinna wynieść 34 677 686 osób.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych. W 2014 r. wybudowano 14 nowych oczyszczalni ścieków komunalnych oraz zakończono realizację modernizacji lub rozbudowy 110 oczyszczalni ścieków. Do 28 lutego 2015 r. wszystkie aglomeracje wodociągowo kanalizacyjne były zatem wyposażone w 1063 oczyszczalnie ścieków komunalnych, natomiast z planów inwestycyjnych na 2015 r, przedstawionych przez samorządy, wynika, że w 2015 r. powinno zostać wybudowane 28 nowych oczyszczalni oraz będzie przeprowadzona modernizacja kolejnych 321 oczyszczalni ścieków.

Zatem oprócz przeprowadzonych zadań inwestycyjnych, także ze względu na stosowanie art. 5 ust. 2 dyrektywy o oczyszczaniu ścieków komunalnych, dodatkowo prowadzono prace modernizacyjne w 187 oczyszczalniach. One są związane z podwyższaniem poziomu usuwania biogenów. W zakresie odpadów ściekowych, ilość suchej masy komu-

nalnych osadów ściekowych, powstających w tych 1643 oczyszczalniach ścieków w aglomeracjach, została oszacowana w końcu 2015 r. na 572 224 mg na rok. Zagospodarowanie komunalnych odpadów ściekowych w aglomeracjach opierało się głównie na wykorzystaniu osadów w rolnictwie oraz do innych celów. Jest to rekultywacja składowisk osadów, kompostowanie, stosowanie do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i produkcji pasz, a także ich czasowe magazynowanie na terenach oczyszczalni.

Finansowanie. Nakłady finansowe przeznaczone w 2014 r. na realizację gospodarki ściekowej w aglomeracjach wyniosły około 5,385 mld zł, z czego 3,684 mld przeznaczono na zbiorcze systemy kanalizacyjne, 1,701 mld na inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków. Przewidywane nakłady inwestycyjne w 2015 r. na wszystkie inwestycje, w ramach deklaracji jednostek samorządu terytorialnego, wyniosły ponad 6,879 mld zł. W tym budowa sieci kanalizacyjnych to 4,136 mld, a planowane przedsięwzięcia na oczyszczalniach to łącznie1,807 mld zł.

Dodatkowe działania związane z podwyższonym usuwaniem biogenów miały wynieść 935 mln zł. One dotyczą aglomeracji powyżej 10 tys. RLM. Największy udział w finansowaniu tych zadań inwestycyjnych stanowiły środki unijne. To były środki z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz środki z regionalnych programów operacyjnych (ale nie tylko), a także środki krajowych funduszy ekologicznych. Mam tu na myśli środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, jak i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska, a także był to wkład własny jednostek samorządu terytorialnego.

Co jest niezwykle istotne, jeżeli chodzi o spełnienie warunków dyrektywy o oczyszczaniu ścieków komunalnych? Na koniec 2015 r wszystkie warunki dyrektywy spełniało 271 polskich aglomeracji. To stanowi około 28,7% całego generowanego przez aglomeracje (przez tę rzeczywistą liczbę mieszkańców) ładunku ściekowego. Natomiast w wyniku realizacji inwestycji, o których już mówiłem, do końca 2015 r. ta liczba powinna wzrosnąć o 98 aglomeracji, ale to są te największe aglomeracje, zatem ta łączna liczba mieszkańców powinna wynieść 42,72%.

Dla poszczególnych warunków opisanych w dyrektywie, warunek pierwszy dotyczy wydajności oczyszczalni i powinien być spełniony przez 979 aglomeracji, co stanowi około 86,5% całkowitej rzeczywistej liczby mieszkańców. Warunek drugi, który dotyczy standardów oczyszczania, powinien zostać spełniony przez 1459 aglomeracji, co stanowi około 95,7%. Warunek trzeci, dotyczący wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych, powinien zostać spełniony przez 449 aglomeracji. To jest około 46,6% całkowitej liczby RLM.

Przypomnę, że w skali kraju mamy 1502 aglomeracje. Są to dane zgodne z czwartą aktualizacją Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. To są wszystkie dane dotyczące 2014 r., jak i dane przysłane na potrzeby czwartej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych z 2015 r.

Tak, jak mówię, cała baza danych została uzupełniona 21 czerwca. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej jest w trakcie przygotowywania sprawozdania. Podjęto dodatkową decyzję o rozpoczęciu prac nad piątą aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Ta informacja została rozesłana do wszystkich urzędów marszałkowskich, a za ich pomocą do aglomeracji wodociągowo-kanalizacyjnych.

Jeśli chodzi o harmonogram tych prac, to, jeśli pan przewodniczący pozwoli, poproszę pana prezesa o przedstawienie tego harmonogramu.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Dziękuję. Proszę, panie prezesie.

P.o. zastępcy prezesa KZGW Robert Kęsy:

Dziękuję. Panie przewodniczący, szanowni państwo, jak mówił pan dyrektor, te ankiety zostały wysłane. Do 1 września zostaną przekazane do samorządów przy udziale urzędów marszałkowskich i pomiędzy 1 a 21 października samorządy mają odesłać wypełnione ankiety do wojewodów. Później, pomiędzy 24 października a 21 listopada będzie przeprowadzana weryfikacja tych ankiet przez urzędy marszałkowskie.

Dwudziestego pierwszego listopada (tak zakładamy) ankiety zostaną przesłane z województw do Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i pomiędzy 22 listopada a 30 grudnia zostanie przeprowadzona weryfikacja i przygotowanie wstępnej bazy danych do piątej edycji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W styczniu i w lutym 2017 r. będzie tworzona końcowa baza danych, z przygotowaniem części opisowej i zbiorczych zestawień. Planujemy, że w marcu 2017 r. projekt tej aktualizacji zostanie przekazany kierownictwu resortu. Bardzo dziękuję.

Dyrektor Departamentu Zasobów Wodnych MŚ Mateusz Balcerowicz:

Panie przewodniczący, dodam jeszcze, że to, o czym jest mowa, dotyczy działań wykonanych, natomiast to, o czym mówi czwarta czy piąta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych dotyczy działań planowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. W tych aktualizacjach znajduje się także podsumowanie już wykonanych działań, stąd ta szczegółowa informacja.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Dziękuję. Czy pani dyrektor z Najwyższej Izby Kontroli chciałaby zabrać głos w tej sprawie?

Wicedyrektor Departamentu Środowiska NIK Ewa Warchałowska:

Dziękuję bardzo. Najwyższa Izba Kontroli dwukrotnie oceniała realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Pierwszy raz dotyczyła ona lat 2008-2009, a następnie dotyczyła okresu od 2010 do połowy roku 2012. Wtedy negatywnie oceniliśmy stan realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W informacji zostały pokazane problemy i sformułowane odpowiednie wnioski. Informacja ukazała się w 2013 r., ale dotyczyła, jak mówię, lat 2010-2012.

Widać pewien postęp, ale, jak powiedział pan prezes, jesteśmy po terminie. Termin wdrożenia upłynął z końcem 2015 r. Oczekiwaliśmy dość długo, ale mamy już tę czwartą aktualizację. Trwało to dość długo. Jak zapowiada pan prezes, przygotowywana jest kolejna – piąta.

Teraz ważne jest to, kiedy Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych będzie miał szansę być zrealizowany w takim zakresie w jakim było to wymagane. Ważne jest również to, jakie są perspektywy zapewnienia środków na ten okres? Jak to będzie realnie wyglądało.

W dalszym ciągu nie mamy danych kontrolnych, bo skończyliśmy oczekując na tę czwartą aktualizację, która dopiero co się ukazała. Wnioski, które mieliśmy, ciągle były aktualne. W tym czasie zostały wykonane pewne prace, aglomeracje zostały zweryfikowane. Powiedzieli państwo, że dane zostały zaktualizowane. Była zmiana koncepcji – przejście z tego wdrażania z art. 5.4 dyrektywy na art. 5.2.

Rozumiem, że teraz, jeżeli chodzi o zgodność z Unią, to mamy tę kwestię sposobu wdrożenia. Pozostaje jedynie ten okres kiedy można to zrealizować, czyli jakieś odpowiednie zaplanowanie tego. Nie tylko teoretyczne, ale w takich realnych terminach i doprowadzenie do szczęśliwego finału. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Dziękuję. Czy przedstawiciele resortu chcieliby coś uzupełnić? Proszę bardzo.

P.o. zastępcy prezesa KZGW Robert Kęsy:

Poproszę pana dyrektora Gruszeckiego o zabranie głosu.

Dyrektor Departamentu Planowania i Zasobów Wodnych w KZGW Przemysław Gruszecki:

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, prace nad czwartą aktualizacją rzeczywiście były przedłużone ze względu na konieczność weryfikacji danych dotyczących aglomeracji. Poświęciliśmy temu 2013 i 2014 r. Pierwsza wersja czwartej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych była gotowa z końcem 2012 r., natomiast jedno z zaleceń pokontrolnych NIK dotyczyło weryfikacji aglomeracji. To zalecenie wykonaliśmy i stąd ten poślizg.

Jak była uprzejma powiedzieć pani dyrektor – praca została wykonana i w tej chwili dysponujemy zweryfikowanym materiałem.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Dziękuję. Otwieram dyskusję. Kto z pań i panów posłów chciałby zabrać głos w tej sprawie? Proszę bardzo, pan poseł Wilk.

Poseł Jerzy Wilk (PiS):

Właściwie chciałbym tylko zadać pytanie. Skoro nie mają państwo materiałów, to co mamy oceniać jako Komisja? Spotkaliśmy się po to, żeby zapoznać się z programem. Programu nie ma i usłyszeliśmy, że ostatni, który był obejmował lata 2012-2013. Cóż nam po tym? Mamy 2016 r. Na czyj wniosek było to spotkanie?

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Było ujęte w planie. To wynikało z planu.

Poseł Jerzy Wilk (PiS):

Tylko nie mamy o czym rozmawiać.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Proszę państwa, w takim razie będziemy cierpliwie czekać do końca roku. Mamy jakiś punkt wyjścia. Wiemy, że jest ten poślizg i trzeba go zniwelować. Tak, proszę.

P.o. zastępcy prezesa KZGW Robert Kęsy:

Panie przewodniczący, szanowna Komisjo, jak mówił dyrektor Balcerowicz, dopiero 21 czerwca dostaliśmy te ostateczne dane z urzędów marszałkowskich, więc minęło półtora tygodnia. Tych danych jest bardzo dużo i musimy mieć chwilę, żeby je jeszcze raz przejrzeć. Jeśli będą błędy, to jeszcze raz będziemy musieli wysłać je do urzędów marszałkowskich. Jak mówił pan dyrektor Balcerowicz – sierpień, wrzesień i ten raport będzie gotowy. Musi być przyjęty przez Radę Ministrów i dopiero potem na posiedzeniu Komisji.

Natomiast ten termin nie był z nami konsultowany. On wynika z planu pracy. Drugie półrocze właśnie się zaczęło. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Dobrze. Zatem dziękuję. Czy ktoś chciałby jeszcze zadać pytanie przedstawicielowi NIK? Jeżeli nie, to zamykam dyskusję.

Zamykam posiedzenie. Informuję, że protokół posiedzenia, z załączonym pełnym przebiegiem posiedzenia, będzie dostępny w sekretariacie Komisji. Dziękuję bardzo.